

Forløb 4

Fåret

Dansk - historie

Titel : Fåret som husdyr

Fag : Dansk - Historie

Klassetrin : 3. – 4. klasse, normalklasser/specialklasser

Årstid : Forår, sommer, efterår

Kort om:

Forløbet arbejder med fåret som husdyr i 1800-tallet. Fåret var et vigtigt husdyr, som var med til at dække de vigtigste behov for mad, tøj og lys. Mange børn startede deres arbejdsliv som fårehyrder, ofte langt væk fra deres eget hjem.

Der arbejdes dels med forskellige praktiske aktiviteter, som foregik hjemme på gården (karte og spinde uld, lave en tælleprås, dels med hvordan det var at være fårehyrde på heden (hyrdefortællinger, "hyrdelege" og "hyrdesange").

Formål :

Formålet med forløbet er at knytte konkrete, sanselige oplevelser og aktiviteter sammen med de relevante faglige områder indenfor dansk og historie. Lære om dagliglivet på landet gennem egne oplevelser og aktiviteter, lære/oplevelse at ting tog tid.

Faglige formål :

Dansk:

- bruge talesproget i samtale, samarbejde og diskussion og fungere som ordstyrer i en gruppe
- videreudvikle ordforråd, begreber og faglige udtryk
- give udtryk for fantasi, følelser, erfaringer og viden
- bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel
- bruge sproget hensigtsmæssigt til kontakt og som personligt udtryk
- have forståelse for sproget som kunstnerisk udtryk
- kende brugen af sproglige virkemidler
- opnå kendskab til hvordan sprog og litteratur fra forskellige tider afspejler den periode, den er blevet til i
- udtrykke sig i billeder, lyd og i dramatisk form

Historie:

- fortælle om sammenhænge mellem materielle kår og hverdagsliv
- gengive historiske fortællinger fra dansk historie
- formulere historiske fortællinger og etablere historiske scenarier på baggrund af erhvervet viden

Forberedelse :

Eleverne skal have arbejdet med dagliglivet på landet i 1800-tallet, f.eks. ved at læse:

- "Historie 3" af Erik Dehn og Jens Aage Poulsen – Gyldendal
- "Fra får til tællelys" kan downloades på Hjerl Hedes hjemmeside
- Arbejde med det digitale undervisningsmateriale www.kvostedgaarden.dk, som findes på Hjerl Hedes hjemmeside. Materialet består dels af en interaktiv historie, hvor eleverne styrer Mads og Marie gennem en dag i landsbyen, dels en fortælling om Mads og Maries familie samt billeder, film og leksikon, der forklarer forskellige hændelser og genstandes brug
- Arbejde med "Gårdens dyr" (kan downloades på Hjerl Hedes hjemmeside)
- Arbejde med billedanalyser af samtidige kunstnere, f.eks. Hans Andersen Brendekilde, Christen Dalsgaard og Julius Exner
- Få læst uddrag af skønlitteratur, f.eks. Cecil Bødker: "Ægget der voksede", Jeppe Åkjær: "Fra min bette tid", Henrik Pontoppidan: "Sådan lå landet"

Inden I kommer til Hjerl Hede husk da at:

- Eleverne skal være forberedte på, at I skal på tur og opleve en masse, men også at I skal arbejde fagligt på stedet
- Eleverne skal være ordentligt klædt på og have mad og drikke med
- Læreren skal gennemgå, hvad det vil sige at være på museum, hvor mange af genstandene er registrerede og "ægte" gamle og derfor skal tages vare på
- I kan se på museets hjemmeside sammen, så eleverne kan danne sig indre billeder af, hvor de skal hen. Se evt. på "galleri"
- Det er en god ide, at printe nogle kort over landsbyen (kan downloades på hjemmesiden <http://www.hjerlhede.dk/da/content/guide-og-kort>) og kigge på dem sammen med børnene, så de ved lidt om, hvordan landsbyen ser ud, og hvor de forskellige aktiviteter skal foregå

Aftal med eleverne, hvordan de vil fremlægge og fastholde dagens oplevelser hjemme på skolen:

- Lave en udstilling
- Skrive et dagbogsblad/logbog
- Lave en miljøbeskrivelse
- Skrive en lille historie til skolebladet
- Lave en powerpoint
- Lave et rollespil/en dramatisering

Inden besøget deles klassen ind i mindre grupper, som skal arbejde sammen på Hjerl Hede.

Hvad skal du bruge:

- Museet har kasser, der udleveres ved ankomsten, med materialer og instruktionsark til flg. aktiviteter: karte og spinde, lave en lyngkost, lave en tælleprås
- En trækvogn med "hyrde ting" (hyrdefortællinger, billeder af fårehyrder, hyrde tøj, hyrdestav, træsko, uld, sno-pinde) – findes på museet

Hvor lang tid tager det?

Forløbet tager 3 – 4 timer. Hertil kommer transport, fri oplevelsestid og tid til at spise madpakker.

Sådan gør du:

- Kontakt Hjerl Hede på tlf. 9744 8060 eller info@hjerlhede.dk og bestil tid til forløbet
- Når I kommer til Hjerl Hede, bliver I mødt af en medarbejder fra Skoletjenesten, som viser jer tilrette og udleverer materialekasserne
- Resten af tiden er klassen på egen hånd sammen med deres lærer, og det er læreren, der har ansvar for forløbet og opholdet i landsbyen. Der skal tages hensyn til, at Hjerl Hede er et museum, og eleverne skal vide, hvordan man færdes sådan et sted

Aktiviteten **Karte og spinde** foregår i Historisk Legestue, som er indrettet i den ene ende af Præstegårdens stuehus.

Aktiviteten **Lav en tælleprås** foregår i Præstegårdens lade (**kræver at en lærer er til stede under aktiviteten**)

Aktiviteten **I fårehyrdens fodspor** starter lige, når I kommer ind i landsbyen, og foregår på Heden bagved Kvostedgården. Husk trækvognen.

Til sidst kan eleverne arbejde med "Miljøbeskrivelse" (se bilag). Inden I forlader landsbyen, kan I evt. mødes ved Kvostedgården, hvor eleverne læser teksterne op for hinanden.

Regn med ca. 1 time til hver aktivitet! Aftal evt. at mødes i Madpakkehuset til fælles frokost efter de to første aktiviteter.

Forslag til videre arbejde:

Forløbet "Fåret som husdyr" kan give anledning til at arbejde videre med andre dele af livet i landsbyen f.eks.:

- kosten på landet
- husflidsarbejde
- landhåndværk
- den gamle skole
- tro og overtro
- leg og legetøj
- sundhed og sygdom
- hvordan byggede og indrettede man sig dengang

Forfatter: Inge-Merete Bøge, Skoletjenesten Frilandsmuseet Hjerl Hede, imb@hjerlhede.dk

Miljøbeskrivelse

Fag: Dansk.

Klassetrin: 3. – 6. klasse.

Årstid: Forår, Sommer, Efterår eller Vinter.

Kort om: En individuel skriveøvelse, hvor eleverne oplever forskellige miljøer på tæt hold. Disse miljøer kan være meget forskellige, fx et supermarked, en strand, en skov, en kirke, en idrætshal osv.

Formål: At eleverne lærer at bruge et mere nuanceret skriftsprog og løsriver sig fra blot at beskrive synsindtryk.

Forberedelse: Eleverne skal forberedes på at skrive nuanceret og bruge mange tillægsord – evt. med eksempler på, hvordan man gør dette.

Hvad skal du bruge: En kopi af miljøbeskrivelsen (bilag) og et skriveunderlag.

Hvor lang tid: Ca. 1 time for hvert miljø. Det er derudover en god idé at bruge tid på at høre elevernes historier og tale om, hvordan de har brugt deres sanseindtryk.

Sådan gør du: Eleverne får hver især til opgave at lave en miljøbeskrivelse (se bilag). De får udleveret et ark, hvorpå de først skriver, hvad de kan se, høre, lugte og mærke i miljøet. Derefter skriver de en kort historie om en fiktiv person, der oplever et eller andet i dette miljø. I denne historie skal alle sanserne inddrages.

Baggrund: Der kræves ingen særlig pædagogisk eller faglig baggrundsviden.

Forslag til videre arbejde: Man kan lave klassens ordbank, hvor man i samarbejde med eleverne piller nogle af de bedste sansebeskrivelser ud af historierne og skriver dem på et stykke karton.

Forfatter: Elisabeth Thygesen og Peter Ørts

Miljøbeskrivelse

1. Brug sanserne:

Hvad kan du lugte?: _____

Hvad kan du se? _____

Hvad kan du mærke? _____

Hvad kan du høre? _____

2. Skriv om hvad din person oplever.

Brug dine "sans-ord"

3. Læs teksten op for hinanden